

LA METODOLOGIA EN ELS 10 ANYS D'ESTUDIS D'ANTROPONÍMIA DE LA SOCIETAT D'ONOMÀSTICA

Ernest QUEROL PUIG

Vam començar a donar a conèixer la nostra reflexió metodològica al Col·loqui de Castelló; llavors ens centràvem en la toponímia i presentàvem tota la relació d'articles apareguts en el Butlletí Interior de la Societat d'Onomàstica des del 1980 al 1990 (nº I - XLI), descrits amb 12 informacions diferents; també hi apareixen, doncs, els articles d'antroponímia que ara tractarem. Així, les referències del número d'article de l'apèndix, caldrà consultar-les en les actes esmentades.

Havíem caracteritzat els articles sobre toponímia com d'urgència i de seguiment de models. Els d'antroponímia mantenen aquest segon tret, que comentarem més avall. Pel que fa a la urgència, cal dir que el nombre d'articles de toponímia és força més alt que el d'onomàstica. Possiblement es pugui establir la diferència que hi ha entre el que és privat i el que és públic. L'antroponímia va lligada a l'existència humana; en canvi, la toponímia, no: el lloc perdura independentment, i d'aquí prové la necessitat de designar-lo. Per la qual cosa s'insisteix més en la replega dels noms de lloc que en la dels de persona.

A continuació presentem una síntesi, en forma de quadre, de tots els articles apareguts en aquests deu anys d'estudis d'antroponímia. Els hem agrupats per la zona que tracten i els hem analitzat segons l'àmbit que abracen (municipal, comarcal, supracomarcal, regional i nacional), segons la font que utilitzen (documental o elaborada) i la temàtica i metodologia (ordre alfabètic, numeració, sense ordre, transcripció, camps semàntics, percentatge, blocs d'antropònims, metodologia, estat de la qüestió, interpretació i sintaxi) que hem reunit sota un mateix epígraf, encara que alguns apartats no són pròpiament metodològics, però ens donen una segona informació temàtica de la qual es pot extreure la metodologia.

Si comparem el nombre d'estudis segons les àrees, ens adonarem que la zona d'on s'han fet més estudis és Catalunya (56), seguit del País Valencià (21) i les Balears

		PAÏSOS CATALANS	PAÏS VALENCIÀ	CATALUNYA NORD	FRANJA DE Ponent	ANDORRA	CATALUNYA	BALEARS	L'ALGUER	TOTAL
NOMBRED'ARTICLES		9	21	2	4	4	56	20		116
ÀMBIT	COMARCAL		3				5	2		10
	MUNICIPAL		17		4		49	14		84
	NACIONAL	9								9
	REGIONAL			2		4	2	3		11
	SUPRACOMARCAL		1					1		2
FONT	DOCUMENTAL	1	7	1	2	4	37	16		68
	ELABORADA	8	14	1	2		19	4		48
PRESENTACIÓ	ORDRE ALFABÈTIC	1	10		3	1	17	5		37
	NUMERACIÓ			1			1	1		3
	SENSE ORDRE		1			1	5			7
	TRANSCRIPCIÓ						2	1		3
ORDENACIÓ	CAMPS SEMÀNTICS	1	7				8			16
	PERCENTATGE		1		1	2	11	6		21
	BLOCS D'ANTROP.						6	3		9
REFLEXIÓ	METODOLOGIA	2								2
	EST. DELA QÜESTIÓ	4		1			2	2		9
	INTERPRETACIÓ	1	2				2	2		7
ASPECTE CONCRET	SINTAXI						2			2

(20)¹. Pel que fa a l'àmbit d'estudi, domina, de forma molt considerable, el municipal (84), seguit d'11 de regionals i 10 comarcals. La font més utilitzada és la documental (68), front a 48 d'elaborada (es dona, però, el cas que al País Valencià la proporció és inversa: 7 de documentals front a 14 d'elaborada). L'apartat que hem denominat metodològic ens mostra que el més habitual és presentar els antropònims sota una ordenació alfabètica (en 37 casos), els percentatges s'utilitzen en 21 articles com a forma principal d'organització². En tercer lloc trobem l'ordenació per camps semàntics (16 articles), i segueixen l'ordenació per blocs d'antropònims i la presentació de l'estat de la qüestió amb 9; en set casos s'ofereixen dades sense cap tipus d'ordre i també en set ocasions es presenta una interpretació. Hi ha tres articles que usen la numeració i uns altres tres que aporten la transcripció d'un document. I, finalment, n'hi ha dos que estudien la sintaxi i dos la metodologia.

Per a l'anàlisi de la metodologia, podríem agrupar les possibilitats que hem comentat en diferents apartats, sota els rètols de "preocupació per la presentació" (ordre alfabètic, numeració, sense ordre i transcripció), "ordenació" (camps semàntics, blocs d'antropònims, percentatge), "reflexió" (metodologia, estat de la qüestió, interpretació) i els articles que tracten un aspecte concret (la sintaxi). Així tindríem que la preocupació principal és la presentació (50 articles); la segueix molt de prop l'interès per l'ordenació (46), la reflexió només es fa en 18 ocasions; i un aspecte concret, com ara la sintaxi, només el trobem en dos estudis.

Si després d'analitzar aquestes dades ens proposéssim donar un article tipus d'antroponímia, podria ésser un estudi que tractés un tema de Catalunya, d'àmbit municipal, sobre una font documental i presentat sota una ordenació alfabètica.

Així, doncs, en general, els estudis sobre antroponímia van molt lligats a la intenció de procurar-se un corpus que és presentat sota les diferents possibilitats comentades, o bé és ordenat, però que només excepcionalment produeix una reflexió metodològica o una interpretació³. Perquè es pugui donar una d'aquestes dues

1 S'ha de tenir en compte que recentment el nombre d'estudis sobre el País Valencià ha augmentat considerablement amb les comunicacions presentades als col·loquis d'Alacant i Castelló.

2 Hi ha articles que poden ésser classificats en més d'una de les possibilitats establertes; en aquests casos hem optat per la que hi era més important.

3 Pel que fa als articles que tracten diferents aspectes metodològics o reflexions sobre els antropònims, publicat a la Societat d'Onomàstica, Butlletí Interior (S.O.B.I.), passem a donar-ne la referència bibliogràfica:

MIRALLES I MONTSERRAT, Joan: "Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms", S.O.B.I., I, pp. 29-37.

MOREU-REY, Enric: "Protohistòria de la llengua catalana. El recurs a l'onomàstica", S.O.B.I., VI, pp. 9-14.

— "Novament sobre reculls de renoms", S.O.B.I., XVIII, pp. 54-55.

possibilitats, cal tenir, òbviament, les dades; tanmateix, això no significa que només es puguin recollir dades; fóra bona una evolució harmònica d'ambdues possibilitats. I no cal dir que són molt nombrosos els punts de vista per a analitzar l'antroponímia.

Passem a comentar diversos aspectes extrets de la nostra anàlisi. Respecte a la col·laboració entre autors, dels 141 articles d'antroponímia, n'hi ha 11 que estan elaborats per més d'un autor, fet que suposa el 7,8%, mentre que en toponímia significava el 13%⁴.

Recentment, s'ha estès l'estudi de l'onomàstica de les obres literàries, on, evidentment, també s'estudia l'antroponímia⁵. Es crea un nou model, i malgrat que en cinc anys no se n'havia fet cap estudi, en els quatre anys següents, se'n publiquen 12.

La característica principal de la metodologia a casa nostra, tant en toponímia com en antroponímia, ha estat, doncs, la de donar *models*, com es desprèn explícitament de les "Normes per als reculls de noms de lloc" i "Normes per a reculls de topònims" o en el camp de l'antroponímia: "Normes per a l'aplec i l'estudi dels

—"Introducció a l'estudi del nom propi a la literatura", S.O.B.I., XXIX, pp. 1-9.

—"Retorn obligat a problemes de la grafia dels noms propis", S.O.B.I., XL, pp. 135-143.

FLUVIA I ESCORSA, Armand de: "Antroponímia i genealogia", S.O.B.I., XII, pp. 31-33.
ESCANDELL I PIERA, Ricard: "Una utilització de l'onomàstica a B.U.P.", S.O.B.I., XXIV, pp. 573-577.

MASCARÓ PONS, Jaume: "Algunes consideracions sobre el concepte de 'rol-nom'", S.O.B.I., XXXI, pp. 1-3.

CARRETÉ PARERA, Ramon: "Presències del nom propi als diccionaris", S.O.B.I., XXXI, pp. 8-20.

KREMER, Dieter: "El projecte d'un diccionari històric de noms de família romànics (PATROM)", S.O.B.I., XXXVII, pp. 59-60.

CORREDOR PLAJA, Anna M^a: "L'enquesta oral: el primer pas d'un treball d'onomàstica?", S.O.B.I., XL, 1-4.

- 4 En la comunicació presentada al Col·loqui de Castelló vam afegir als estudis de toponímia aquells que tractaven conjuntament la toponímia i l'antroponímia, per la qual cosa els articles que considerem ara tracten l'antroponímia de manera exclusiva.

El criteri de presentar els treballs per àrees geogràfiques no permet contemplar els estudis generals, com ara la comparació amb altres llengües, les obres literàries ni les reflexions de tipus general. Per tant, el nombre d'articles és de 141, més elevat que el que figura al quadre i a l'esmentat article, perquè llavors no es van comptabilitzar els estudis d'obres literàries.

- 5 La primera que es va publicar, va ser sobre Perucho el març del 85; posteriorment, el setembre del 87 se'n van publicar sis més (sobre *Bearn*, Sagarra, Espriu, la literatura rossellonesa, Pla i Casellas) i fins a l'actualitat se n'han publicat 5 més (immediatament després, el desembre del 87 se'n va publicar una sobre *La ben plantada*, el març del 88 sobre Villalonga i Espriu, el juny del 89 dos sobre Ruyra, i el desembre del 89 una sobre Viladot).

malnoms”⁶. Podríem qualificar-la de metodologia de transcripció, de recollida, perquè la finalitat és fer una transcripció, tant si s’estudia un document com si es presenta un llistat de malnoms que provenen d’informacions orals: la finalitat és aconseguir un corpus. En general, són estudis descriptius; només excepcionalment en trobem d’interpretatius.

Apèndix

Relacionem diferents informacions sobre:

- Antroponímia: arees, metodologia, font
- L'àmbit d'estudi de la toponímia i l'antroponímia
- Metodologia " "
- Fonts " "

Per a obtenir la localització en el Butlletí caldrà, com comentàvem a l’inici de l'article, consultar les actes del Col·loqui de Castelló.

6 Respecte a la planificació de la recerca antroponímica, s’ha de dir que utilitza la informàtica d’una manera més organitzada que la toponímia (tot i que a Alacant es processa el corpus toponímic d’aquelles comarques). Recordem la introducció de més de 60.000 renoms a la Universitat de Barcelona i també el projecte europeu del *Dictionnaire historique des noms de famille romans* (PATROM) iniciat el 1987.

ANTROPONÍMIA

Àrea	167	31	369	23
	241	67	381	59
País	271	75	382	60
Valencià	281	78	387	86
	282	86	392	97
41	283	87	395	149
46	284	97	401	161
72	285	98	424	177
73	302	112	425	262
136	304	131	426	280
141	309	137	428	289
142	310	140	429	300
158	319	145		347
167	322	148	Balears	348
241	365	164		350
271	377	169	9	372
281	389	177	52	381
282		198	59	382
283	Catalunya	262	60	396
284	Nord	267	61	424
285		268	103	
302	89	269	149	Interpretació
304	417	270	161	
309		276	176	61
310	Franja	279	208	78
319	de ponent	288	249	257
322		289	252	282
365	323	290	253	283
377	368	313	257	284
389	372	318	300	285
		345	301	318
PPCC	Altres	346	325	319
	àrees	347	383	
41		348	394	Blocs
46	104	350	396	
72		354		145
73	Catalunya	357	Metodologia	176
136		359		210
141	6	360	Percentatges	276
142	11	360		278
158	16	367	22	301

325	304	24	59	Documental
345	367	67	75	
357		75	89	9
361	Metodologia	93	93	21
415		98	96	22
428	4	103	99	23
	7	104	104	24
Transcripció	136	131	112	60
	271	140	141	61
387	281	148	142	67
394	309	164	145	78
429	389	169	156	86
		207	159	87
Estat de la qüestió	Camps semàntics	208	164	97
		211	169	98
		213	175	103
46	5	215	198	131
52	31	217	211	137
112	96	249	212	140
141	99	260	213	148
142	158	267	214	149
151	175	279	215	151
156	212	323	216	161
159	214	360	217	167
167	216	368	249	176
250	241	383	250	177
252	268	392	267	207
302	270	401	268	208
310	303	426	277	210
359	313		278	241
365	346	Font	288	252
377	354		303	253
417	369	Elaborada	313	257
	395		346	260
Sintaxi		4	354	262
	Ordre alfabètic	5	365	269
198		6	368	270
277		7	369	276
288	6	11	392	279
	9	12	394	280
Numeració	11	16	395	282
	12	31		289
253	16	52		

290		278	131	290
300	429		137	300
301	Sintaxi	Comarcal	140	301
304			145	303
310	52	31	148	313
318	415	86	164	318
322		96	169	323
323	Àmbit	99	175	325
325		149	176	345
345	Regional	161	177	346
347		279	198	347
348	21	280	207	348
350	22	350	208	354
357	23	426	210	357
359	24		211	360
360	59	Municipal	212	361
361	89		213	367
367	112	6	214	368
372	252	9	215	369
377	359	11	216	372
381	417	16	217	381
382		60	249	382
383	Nacional	61	257	383
387		67	260	387
396	4	75	262	392
401	5	78	267	394
415	7	87	268	395
417	12	93	269	396
424	151	97	270	401
425	156	98	276	424
426	159	103	277	425
428	250	104	288	428
			289	429

ONOMÀSTICA

Vària	218	333
	240	334
135	261	388
146	266	419
178	326	

TOPONÍMIA

Àrea	126	120	Catalunya	20
	138	121	nord	36
Balears	179	254		101
	189	338	128	110
10	191		327	115
17	201	L'Alguer	417	121
32	234			136
33	251	17	Altres	221
50	255		àrees	243
51	256	Andorra	lingüístiques	247
55	258			254
56	259	19	174	259
57	275	20	228	271
58	343		246	281
62	373	Franja de		309
69	391	ponent	Articles de	342
76			metodologia	389
100	PPCC	105		390
109		420	3	398
123	3		4	399
125	39		19	411
				418

TOPONÍMIA I ANTROPONÍMIA

Àmbit	45	181	296	388
	47	190	306	391
Comarcal	115	201	308	393
	122	202	311	406
2	127	220	316	410
10	130	224	320	411
17	139	226	327	421
25	144	228	331	426
26	149	230	333	
27	152	248	335	Municipal
31	160	263	340	
32	161	265	341	11
33	163	266	350	14
34	173	279	355	15
43	179	280	362	16

30	175	260	343	412
35	176	261	344	413
37	177	262	345	416
42	180	264	346	419
48	184	267	347	420
100	185	268	348	422
102	186	269	349	424
103	187	270	352	425
104	189	273	353	428
105	191	274	354	429
106	192	275	356	430
108	193	276	357	431
109	194	277	360	
114	195	288	361	Nacional
116	196	289	363	
117	197	290	364	1
118	198	291	366	3
119	199	292	367	4
124	203	293	368	5
129	204	294	369	12
131	205	295	372	39
132	207	297	374	120
133	208	298	375	121
134	209	300	376	146
137	210	301	378	151
140	211	303	379	156
143	212	312	380	159
145	213	313	381	250
147	214	314	382	254
148	215	315	383	278
150	216	316	384	338
153	217	317	387	
154	218	318	392	Regional
157	223	321	394	
162	225	323	395	13
164	229	325	396	18
165	231	328	397	19
166	246	329	401	20
168	249	330	402	21
169	251	332	403	22
170	255	334	405	23
171	257	337	407	24
172	259	339	409	28

112	404	217	187	342
123	415	219	212	389
125		227	214	390
126	Metodologia	235	216	398
128		237	218	399
135	Alfabètica	238	229	411
138		239	241	418
156	11	242	261	
183	12	246	263	Mapa
188	16	248	268	
219	24	249	270	10
221	27	260	294	13
232	38	266	303	17
233	103	267	313	18
234	104	279	346	32
235	105	323	354	48
236	105	326	356	138
237	116	339	369	234
238	118	351	395	
239	131	360		T/Datació
242	140	368	Morfologia	
252	148	383		236
253	162	392	120	253
256	164	401	402	297
258	169	406		304
326	174	409	Metodologia	315
359	178	426		362
373	182		3	367
408	183	Camps	4	416
417	185	semàntics	19	
423	189		20	Sense ordre
	192	5	36	
Supracomarcal	194	31	115	21
	201	39	121	25
29	202	122	136	28
50	203	157	221	42
111	205	158	243	43
113	206	163	247	129
182	207	170	254	137
200	208	175	259	156
336	211	180	271	171
358	213	181	281	173
390	215	184	309	188

190	109	310	350	172
220	111	311	372	176
240	112	312	381	186
269	113	324	382	191
274	117	338	396	193
275	125	343	424	195
290	126	353		196
295	133	358	Interpretació	197
298	134	359		199
322	141	363	27	200
327	142	364	123	204
328	143	365	127	210
336	146	373	257	224
337	147	374	282	232
340	150	375	283	264
341	151	376	284	265
393	153	377	285	273
404	154	380	286	276
407	156	388	287	278
408	159	391	306	291
419	165	405	307	296
425	166	413	318	301
430	167	414	319	305
	179	417	386	316
Sintaxi	222	422	410	317
	223	423		320
198	225		Bloc	321
277	226	Percentatge		325
288	228		29	329
403	230	22	30	330
	231	23	35	331
Estat de la	233	114	45	332
qüestió	244	149	100	333
	245	161	119	334
1	250	177	124	335
2	252	209	128	344
14	255	251	130	345
15	256	262	132	349
37	258	280	135	352
44	292	289	139	355
101	293	300	145	357
102	302	347	160	361
108	308	348	168	366

370	14	177	282	381
371	15	184	289	382
378	17	186	290	383
379	18	192	297	384
385	19	194	298	386
412	20	204	300	387
415	21	205	301	396
420	22	206	304	397
421	23	207	305	400
428	24	208	307	401
431	25	209	310	409
	28	210	315	415
Fonètica	32	218	318	416
	34	227	320	417
33	35	229	322	424
	38	232	323	425
Numeració	42	234	325	426
	47	235	326	428
47	103	236	327	429
	106	237	329	431
Interpretació	114	238	330	
	116	239	341	Font
34	118	240	345	elaborada
400	119	241	347	
	123	242	348	Totes les
Transcripció	124	244	349	fitxes que no
	130	251	350	consten a Do-
144	131	252	351	cidental
152	138	253	352	
314	139	254	355	
384	140	255	357	
387	144	257	359	
394	148	260	360	
397	149	262	361	
429	151	263	362	
	152	264	364	
Fonts	160	265	367	
	161	269	370	
Font	167	270	371	
documental	168	275	372	
	171	276	377	
10	174	279	378	
13	176	280	379	

TOPONÍMIA CATALUNYA

Àrea (Catalunya)	115	328	336	Font
	116	330		
	117	335	Onomàstica	Elaborada
8	127	337		
13	129	339	1	2
14	132	340	2	26
15	133	341	35	27
18	134	353	36	29
25	139	358	44	30
26	143	362	71	37
27	150	363	80	43
29	153	364	91	45
30	154	366	101	48
34	156	374	119	63
37	157	375	124	64
42	163	376	130	65
43	165	378	144	68
45	166	393	147	70
47	168	402	152	71
48	170	404	160	77
63	171	405	162	79
64	172	407	265	80
65	229	408	297	82
66	248	409	298	83
68	263	411	320	84
70	264	412	329	88
77	273	413	331	90
79	274	414	332	92
81	292	421	349	95
82	293	423	352	108
83	294	430	355	111
84	295	431	379	113
88	296		384	115
90	299	Hidronímia	397	117
92	306		403	127
94	308	291		129
95	314		Estratigrafia	132
106	315	Oronímia		133
108	316		390	134
111	317	114	410	143
113	321	118		150

153	402	229	156	15
154	403	263	408	30
156	404	264	423	35
157	405	265		37
162	407	297	Regional	42
163	408	298		48
165	410	315	45	63
166	411	320	47	64
170	412	326	71	65
172	413	329	80	66
248	414	330	83	70
273	421	341	84	77
274	423	349	88	81
291	430	352	115	82
292		355	127	90
293	Documental	362	130	94
294		364	139	95
295	8	378	144	106
296	13	379	152	108
299	14	384	160	114
306	15	397	163	116
308	18	409	248	117
314	25	431	263	118
316	34		265	119
317	35	Àmbit	296	124
321	42		306	129
328	47	Comarcal	308	132
331	66		316	133
332	81	2	320	134
335	94	25	331	143
336	106	26	335	147
337	114	27	340	150
339	116	34	341	153
340	118	43	355	154
353	119		362	157
358	124	Supracomarcal	393	162
363	130		410	165
366	139	8	411	166
374	144	13	421	168
375	152	18		170
376	160	68	Municipal	171
390	168	79		172
393	171	92	14	229

264	430	Mapa	Estat de la	306
273	431		qüestió	410
274		13		
291	Metodologia	18	2	Percentatge
292		48	14	
293	Ordenació		15	114
294	alfabètica	Sense ordre	37	
295			92	Blocs
297	65	25	95	
298	70	42	108	29
299	80	43	111	30
314	82	64	113	35
315	90	68	117	45
317	106	83	133	63
321	116	129	134	66
328	162	156	143	77
329	248	171	147	81
330	339	274	150	94
332	409	295	153	119
337		298	154	124
339	Camps	328	165	130
349	semàntics	336	166	132
352		337	292	135
353	84	340	293	139
363	88	341	308	160
364	157	393	353	168
366	163	404	358	172
374	170	407	363	264
375	229	408	364	265
376	263	430	374	273
378	294		375	291
379	299	Numeració	376	296
384			405	316
397	Morfologia	297	413	317
402		315	414	320
403	402	362	423	321
405				329
407	Metodologia	Sintaxi	Interpretació	330
409				331
412	115	403	27	332
413	390		79	335
414	411		127	349

352	379	Heurística	Transcripció	397
355	412			
366	421	34	144	Datació
378	431		152	
			314	47
			384	71

TOPONÍMIA PAÍS VALENCIÀ

Toponímia	Onomàstica	Regional	Metodologia	Numeració
53	187	53	Alfabètica	236
85	196	183		416
102	204	188	182	
173	209	232	183	Estat de la
180		233	185	qüestió
181	Estratigrafia	235	192	
182		236	194	102
183	219	237	202	223
184	220	238	203	225
185	221	239	235	230
186	224	242	237	231
188	226	244	238	233
190			239	244
192	Àmbit	Municipal	242	311
193				312
194	Comarcal	237	Camps	380
195		238	semàntics	422
197	173	239		
199	181	242	53	Blocs
200	190	244	180	
202	202	311	181	85
203	230	312	184	186
223	311	344	356	193
225		356		195
230	Supracomarcal	380	Sense ordre	197
231		416		199
232	182	422	173	200
233	200		188	232
235			190	344
236				